

LITERATORUL

Apare Duminică

— Duminică, 1 Iunie 1880 —

Abonamentul: pe trei luni 4 lei, pe șase luni 8 lei. — Anunțurile: pe pagina 15 și 16 linia 5^a
 Scrisorile nefrancate se refuză. Administrația Strada Stirbey-Vodă, 9.

SUMARUL: Lucia de Musset, trad. de T. M. Stoenescu. — Tipuri dispărute VII: Verigă Țiganul. — Anger sau Demon. — Tot ce-așii vrea — Astă Noapte — De ce m'ai d'șteptat — Subt umbră — La două ochi inorași, poezii de Al. A. Macedonski. — Lacrimile. — Se vede, poezii de Carol Scrob — Armonia imitativă de Pope. — Don Juan de A. Nouville — Gelosia. — Scrisoarea mea de Petofy — Cine ne-a văzut — Scamănelu s'eu, cântece grecești — Orbirea de Gil Polo — Balade de Henry Murger IV Călătoria dracului, traduceri de B. Florescu. — Corul în tragedie de B. Florescu.

BCU Cluj / Central Library Cluj

LUCIA

(Dupe Alfred de Musset)

Scumpi prieteni, dupe moarte,
 Pe mormântul meu plantați
 Salcia ce 'n umbră-î poartă
 Jalea morților uitați!—
 Frunza-î palidă 'mî e scumpă;
 Ea va plânge cu amar;
 Umbra ei va fi ușoară
 Pe mormântu-mî solitar!

Intr'o seară, eram singuri, m'ășezasem lângă ea,
 Plecând fruntea pe-ai mei umeri, mâna-î albă rătăcea
 Pe clavirul melancolic și cu ochi 'n reverie,
 Îngăna cu vocea-î dulce o plăcută melodie.
 Nu era decât un murmur ca mistericul suspin,
 Ce s'aude când zefrul și cu frunzele se 'mbin;—
 Iar plăcerile ascunse printr'o noapte 'ntristătoare,
 Îsbucniind din flori, din erburî, se întreceau să ne 'mpresoare.
 Arborii cu trunchiul verde și stejari 'mbătrâniți,
 Se 'nclinau plângând în umbră, ca și noi erau sdrobiți!—

Treceam nopțile 'mpreună: ca or când și 'n aceea seară
 Respiram profumul dulce sub un cer de primăvară;
 Vânturile erau mute, ne uitasem de dușmanî,
 Eram singurî, stam pe gândurî, aveam cincî spre zece ani. —
 Fixam ochii spre Lucia, era palidă, pierdută;
 Păru-î blond cu fire de-aur, brăzda fruntea-î abătută!—
 Nici o dată ochi măi lăngezi, n'ău lueit pe-un cer măi pur,
 Și nici n'ău pătruns măi liber prin poeticul azur.—
 Frumusețea-î răpitoare, mă făcea să n'am în lume,
 Decât numai suvenirea ce-a rămas dupe-al său nume.
 O iubiam, dar ea pe-o soră, și în față-î când priviam,
 Ochi-mî se 'nclinau ș'asupra-î să-î ridice nu îndrăsniam.
 Amendoî stam în tăcere mâna-mî atingea pe-a sa,
 O priviam... era frumoasă; însă inima-mî visa!...
 Și la fie ce mișcare eu simțiam ce 'nrîrire
 Pot să aib' asupra noastră visele de fericire:—
 Tinerețe și 'n privire, tinerețe și în piept!
 Pe un cer cusut cu fluturî, Luna 'n haină azurie,
 Arunca pe trista-î frunte o privire argintie;
 Iar în ceasul când natura și poezii se destept,
 Ea cântă!... Oh! Nici o dată n'a cântat un glas măi pur,
 Și nici n'a sunat măi dulce prin poeticul azur!—

.....

Armonie!... Armonie!... Fiecă scumpă a durerii,
 Tu ce-adesca în iubire porți balsamul mângăerei;
 Tu ești limba cugetărei, ești al inimii balsam!!
 Al! De câte ori prin tine, gândurile ce purtam,
 Nu aia într'al ei cântec un răspuns de mângăere.—
 Cine poate ens'a zice: că 'n divinele 'ți suspine,
 Un copil născut din umbră, câtă singura-î plăcere?...
 Tu, ești dulce ca și glasul-î; dar măi tristă decât mine!
 Vezi o singură privire, vezi o lacrimă de-amor;
 Ensă restul e misterul neștiut de muritor!

Eram singurî, stam pe gândurî, fixam ochii spre Lucia;
 Al Romantei sale echo vibra 'n golul depărtat...
 Și pe frunte-î erau scrise gândurî mari ca veșnicia,
 Iar în pept ardea în flacări un dor sfânt, neștrămutat!
 — Tu plângeai copilă scumpă, și pe buza-ți tremurândă
 Mă lăsa să scriu sărutul de pe gura mea arzândă.
 Nu era decât durerea-ți ce priina sărutul stins,
 Și regretul ce rămase într'o inimă 'ntristată.
 Și precum zîmbeai în brațe-mî rece și discolorată,
 Tot astfel dupe o lună în mormânta-ți ai descins!...

Moartea ta a fost un zîmbet dulce ca 'și viața ta...
 Ai sbrurat, te-ai dus la ceruri și eu nu te pot uita!...

.....
 Sfânt mister, sub care doarme scumpa nevinovăție,
 Cânturi, vise de iubire, glume, jocuri de copii;
 Voi plăceri neînțelese, ce-aveți lumea 'mpărăție
 Ore, pe-ale căror aripi sburau tănuțel melodii,
 Fericiri d'abia simțite, spuneți, ce ați devenit?...
 . . . Doarmă pacea ntr'al tău suflet, scump copil ce ntraltă lume
 Ai plecat să cați odihna, ce 'ntre oameni n'ai găsit!
 Ô, Adio!... De-azi 'nainte nu măi am decât un nume,
 Singura mea mângâiere și unicul meu amic..
 Din trecuta fericire, nu 'măi-a măi rămas nimic
 De cât numai suvenirea și speranța 'n Dumnezeu!...
 . . . —Ast-fel ca pieri din lume, ast-fel am ramas și eu..

Scumpi prieteni, dupe moarte,
 Pe mormântul meu plantați
 Salcia ce 'n umbră-i poartă
 Jalea morților uitați. —
 Frunza-i palidă 'mi-e scumpă,
 Ea va plînge cu amar:

Umbra ei ră fi ușoară
 Pe mormântu-mi solitar!

Th. M. Stoenescu.

ARMONIA IMITATIVĂ

Mulți critici nu judecă de talentul unui poet decât după rytm, decid de merit numai după dulceața sau asprimea sunetelor: în van o mie de far-mece conspiră a orna musa lor strălucitoare: vocea ei, etă tot ce admiră acești ridiculi entusiaști ai armoniei, care nu visitésă Parnasul decât pentru a se bucura de delșițiile urechii, iar nu pentru a-și înălța sufletul, precum unii cucernici merg la biserică nu pentru a asculta predica ci pentru musică. Ei nu vor decât sylabe melodioase, cu toate că adesea ostenește concursul vocalelor; trebuie ca expletivele să le împrumute un șubred sprijin, și ca să se terască într'un vers greoi zece vorbe pe care numai repede nu le poți pronunța. Și cu toate aceste ei în veci revin la cadența lor monotonă, cu reîntoarcerea de care nu te poți feri, a unor rime banale. De câte ori întâlnești a vântului suflare vezi în versul următor: a paserii cântare; dacă curge un limped riu ești sigur că după ce te vor isbi «din mal în mal» în al

doilea vers te vor face să plutești „din val în val.” În fine în ultimul distich ornat de vr'o anostie pe care o numesc o gândire, un nesărat alexandrin termină tirada, și, ca un șarpe ciuntit, 'și târăște slăbănoaga-î coadă. Lăsați-î să dea lustru urăcioaselor lor rime, și să se aplaude de o dulceață de hydromel sau de o lăngezândă moliciune, și admirați tăria lesnicioasă a unui vers în care caracterul virtuos al lui Denham se unește cu grația lui Waller. Adevărata înlesnire a stylului se naște din studiu, nu din întâmplare: Ast-fel acei care au învățat danțul umblă cu mai multă înlădiare. Nu e destul ca nici o asperitate în vorbe să nu vatăme urechia; sunetul trebuie să pară echoul înțelesului. Versul se îmoaie când zefrul murmură cu dulceață; un pactnic riuleț curge cu o cadență mai pactnică încă: dar când valurile mișcate isbesc cu mare sgomot țermul, versul impetuos trebuie să mugească ca un torente. Când Ajace abea aruncă o stâncă greoie, versul păsește cu greutate și vorbele se urmează cu trăgâneală, dar ele sboară când ușoară, Camilla abea atinge cu piciorul vârful ierbei, fără a face să se îndoiască spicurile. Vedeți ce încântare inspiră doctele acorduri ale lui Timotheu! cum pe rând liniștesc și deșteaptă pasiunile! Vedeți la fie-care ton nou pe fiul lui Jupiter libyan înflăcărat de ardoarea gloriei său lăngezând de amor: acu privirile seale fioroase scântează de furoare, acu suspinele seale 'și deschid un drum, și lacrimile încep a-î curge. Și Persianii și Grecii recunosc împreună accentele naturei, și cuceritorul lumii e învins de armonie. Toate inimile simt puterea muzicii și cea ce Timotheu fu altă dată, Dryden este ați.

Pope (Incercare asupra criticii, cântul al doilea)

Tr. de B. Florescu.

Ânger sau Demon?

Cu ochii negriți ca și Iadul
 În care m'afli mistuit,
 De 'î ânger sau de este demon,
 Mă tot întreb necontentit;

Și nu ghicesc, căci sêrutarea-î,
 Răpit, m'afundă chiar pe loc
 Din raiurile cele 'nalte
 În Iadul cel mai plin de foc!

Al. A. Macedonski.

TIPURI DISPARUTE

VII

Verigă Țiganu

În vremea când toți boierii mari erau boierii mari și nu 'și deteseră mâna cu farmazonii de orașe; în vremea când toți țeranii erau neîmpământeniți, dar când nu era țeran să nu aibă câte două vaci cu lapte în curte și câte-o perechiă de boi, bez felurite oare (1) de-ale casei; în vremea când se întindea la Paști prin curțile boieresci govii(2), de se ducea pomina și de jucau în ele fetele și nevestele cu zavelci muiate în fluturi și sălbi de sfaști la gât, în mijloc cu câte-un costandinat(3) d'al mare, trăia și Verigă Țiganu, vestit de la Mălăieșii(4) pînă la valea Boului(5), și de la valea Boului pînă 'n sus în munte la Polovragi(6).

Era urit Verigă și negru ca un Arap, dar era lăutar bun! Ș'avea lipici mare, cum nu putea să aibă altul, cu fesul roșu în cap și cu taclitu(7) lui de stambă galbenă vârgată cu negru.

Când îl auzeau de dimineață, în ziua de Paști, cântând colo, sus pe deal, în curte la Cuconu Mitrache(8):

„Biru greu, Biru greu,

„Veniiți toți copii,“(9)

Să fi văzut cum alerga lumea de prin șapte sate din prejur, ca să vie la govii unde cânta Verigă.

Măriuța se amoretise de Verigă, urit cum era. Verigă, lubea pe Măriuța, frumoasă cum o făcuse Dumnezeu.

Și când veni ziua de Sân-Petru, de se 'ntinsese în curte la Cuconu Mitrache, govii mare tot ca la Paști, și de erau așezate pe sub opt pătule la umbră câte opt mese încărcate de străchini cu păsat(10) și cu ploști de vin, se apucă Cucoana Catinca de 'i cunună.

(1) Expresiune populară: „felurite oare de ale casei;“ felurite paseri domestice.

(2) „Govii;“ hore.

(3) Monetă de aur de la Impăratul Constantin.

(4) În Dolji, plasa Amaradiiei.

(5) Idem.

(6) În Gorj, plasa Novaciilor.

(7) Taclitu servea de briu; câte o dată priimea și o altă destinațiune; el era dintr'o stofă în felul șalului numită taclit. Oamenii mai fără dare de mână îl făceau ênsă din stambă.

(8) Diminutiv popular de la Dumitru: „Dumitrache, Mitrache.“

(9) Cântec vechiu.

(10) Un fel de bucată pregătită din porumb rijnit și lapte. Această bucată ce se aseamănă foarte mult cu laptele cu orez, e mai bună chiar ca aceasta.

Dar Dracu s'apucă și el de'și băgă coada între ei chiar de a do'ua zi.
Si nu mai cântă Verigă de atunci:

„Biru greu, Biru greu,
„Veniți toți copii.“

Dar dragostea i-o păstrară toate satele p'ne la moarte, și când muri
s' sculară ca unul singur de la Malăieșei p'ne la Valea Boului, și de la
Valea Boului p'ne în sus în munte la Polovragi, de'l petrecură la groapă,
cu fesul lui roșu în cap și cu taclitu lui de stambă galbenă v'rgată cu negru.

Al. A. Macedonski.

Tot ce-așiu vrea...

Dacă te-ai uita la mine
Ș'ar citi în ochii mei,
Tot nu ai putea pătrunde
Dragostea închisă în ei.

Sărutarea-mi, — de te-ar arde
Oai și cât, — m'așiu îndoi
Că a conținut într'nsa
Flacăra ce așiu voi.

De-așiu avea puternici brațe
De nemiadidos atlet
Tot așiu crede că la peptu-mi
Eu te-așiu strânge prea încet,

De-așiu avea în fine, șceptrul
Ângerului cel căzut,
Tot ce-așiu vrea, — ar fi a pune
Iadurile 'ntr'un s'crut!

Al. A. Macedonski.

1880. Bucuresci.]

Don Juan

Ah! nu iubiți pe don Juan, voi care știți să iubiți!
 Voi iubiți, — și don Juan petrece;
 In frigurile 'nflăcărate pe care a avut arta de a le aprinde,
 Voi tremurați, — și don Juan petrece;
 Sub lascivele sărutări de care geme a voastră inimă,
 Voi plângeți, — și don Juan petrece;
 Apoi, când a dispărut cu un aer ușurel și batjocoritor,
 Voi muriți, — și don Juan petrece.

Adolphe Nouville.

Astă Noapte

Astă noapte am visat'o:
 Poate să va fi gândit
 Că 'ntr'o îmbrățișare dulce
 Sufletul ne-am contopit!

BCU Cluj / *Central University Library Cluj*
 Astă noapte am visat'o:
 Poate nu va fi uitat
 C'o urmez in veci cu gândul
 Plin de chipu'i adorat!

Astă noapte am visat'o:
 „Alexandre“ imi șoptea...
 Cânddinsomnul meu, peceruri
 Am vădut căzând o stea!

Astă noapte am visat'o:
 Poate că va fi murit;...
 Dar așit fi oare pe lume
 Dacă 'n cer s'ar fi suit?

Astă noapte am visat'o:
 Steaua care a căzut
 Este fericirea dulce,
 Este-amorul cel perdut!

Al. A. Macedonski.

Gelosia

Amorul meu nu este privighetoarea, deșteptată de zori, — ca să cânte o duioasă arie, — pe pământul înflorit, bine cuvântat de soare.

Amorul meu nu este valea verde — în care lebezile se leagănă pe pacnicul lac, — trimițând cu lungile lor gâturi albe-complimente lunii ce se oglindește în apă.

Amorul meu nu e casa liniștită — pe care o înconjoară pacea, ca o grădină în care fericirea 'și are locașul, și, mumă iubită. — naște o fee, frumoasa plăcere.

Amorul meu e o pădure sumbră, — în care gelosia se ascunde ca un tâlhar; — ține un pumnal, și se hrănește din desperare; — și fie-care din loviturile seale dă de o sută de ori moartea.

Petőfy (Ungaria)

De ce m'ai deșteptat ?

Ședeam privind în ochi'ți... Era frumos, rezoare,
Pe ceruri erau stele și 'n peptul meu un soare,
Un soare de iubire, cum n'a mai esistat
Atât de viu și dulce atât de înfocat
C'aș fi murit la focu'i, de nu mă serutați,
Cu farmecul puternic ce 'n serutare ați!

Ș-am adormit la sinu'ți, scump leagăn de iubire,
Visând frumoase visuri de o lungă fericire;
Ți-am spus întreg amorul, aprins în al meu pept,
Vorbindu'ți într'o limbă ce n'o cunosc deștept
Și m'am plimbat cu tine prin cerul depărtat,
Prin raiul plin de ângerți... De ce m'ai deșteptat?!

Carol Scrob

Cine ne-a văzut

Frumoasa mea, când ne sărutam era noapte; cine oare ne-a văzut?
Cine ne-a văzut? Noaptea și zorile, stelele și luna. O stea s'a scoborit, și
a spus lucrul mării, marea l'a spus valului, valul marinarului și marinarul
l'a cântat la ușa frumoasei sale.

Cântec Grecesc

Scrisoarea de amor

Scriu o scrisoare — pe o floare de crin. — Scriu dulcea plăcere cu o cerneală roșie.

O voiă pecetlui — cu o picătură de rouă; — va fi plină de profumuri — plină de amor fidel. — Am să ți-o trimit — printr'o albină de aur. — Păzește-te să nu te împungă cu acul ei înveninat.

Căci i-am zis: — „Dac'o găsești cu un altul, — împunge-ți inima, — cu acul tău, albino.

„Dacă ênsă mă iubește fidel, — revarsă pe gura ei — dulcea miere a amintirei — și a speranței mângâetoare.”

Apoi voi veni însu-mi, — și voi revêrsa pe tine mana cea cerească, dulcea sêrutare a amorului.

Petőfi (Ungaria)

Subt umbra...

Subt umbra deasă a pădurii

Ne strecurăm rîzînd

Și fericiți, zîmbim naturii:

BCU Cluj / Central Library Cluj

Dar, vai, e tot supus șchimbării:

Vom suspina și noi

Și'n umbra deasă a 'ntristării

Vom plînge amînduoi!

Al. A. Macedonski.

Orbirea

Nu este orb amorul. Nu; orbul sunt eu, care, cu tot dinadinsul pășesc spre chinul meu. Amorul nu este un copil. Copilul, sunt eu care, tot de o dată, sper și mă tem, rîd și plîng.

Flacăările amorului, altă iluzie! Focul lui nu este decît a noastră arzătoare și vie voință; aripele lui sunt gândirile mele pline de presumțiune, și această speranță zadarnică în care mă complac.

Amorul n'are lanțuri nici săgeți pentru a prinde, pentru a răni inimele libere, inimele sănătoase. N'are altă putere de cît aceea ce noi îi dăm.

Gil Polo (Spania).

Seamănul său

Spune, ô frumoasa mea! spune mamei tale să nască o alta ca tine,
ca să fie pe lume o altă inimă aprinsă ca a mea. *Cântec Grecesc.*

Traduceri de E. Florescu.

La duoi ochi înorați

Și cerul este ca ochii tăi:
Aci albastru, aci 'norat,
Aci sunt stele mândre pe cer,
Aci 'l încinge fulgerul lat.

Și cerul este ca ochii tăi! —
Chiar în mânia ce i-a 'negrit
Lasă-mă ênsă ca să 'l privesc
Măcar de densil de ași în trăznit!

Al. A. Macedonski.

CORUL ÎN TRAGEDIE

În teatrul antic se puteau distinge mai multe părți. Băncile pe care se așezau spectatorii erau dispuse cam în semi-cerc. Partea ce le era în față se numea Orchestra. Aci cânta corul, care intra prin două intrări, dispuse la dreapta și la stânga (parodi). Între băncile spectatorilor existau treceri, în care mergea uneori să se plimbe corul, mai ales în comedii. La mijlocul orchestrai era dispusă tribuna celui care conducea corurile, capul de orchestra. Dincolo de orchestra era proscenium, care a devenit scena teatrului modern. Era un loc foarte larg, în care se ridicau două mașini care serveau la schimbarea decorurilor. Această parte era terminată cu un zid, numit scenă, fiind că altă dată era făcut nu de piatră ci de frunziș. Pe acest zid se reprezintă ceva care se da nădejde de locul în care se petrecea drama. În acest zid se deschideau trei uși.

În principiu corul cânta un ditiramb. El se compunea de 50 voci; când se stabili usul tetralogiei, adică de a se juca mai multe drame despre același personaj, corul se împărți în patru părți, compusă fie care de 12 voci; fie care parte compunea corul unei piese.

Corul nu intra în scenă toată la începutul acțiunii. Înainte de ieșirea lui, se făcea de către un actor său de mai mult, expunerea scenei.

tului. În Oedip rege, această expunere este făcută de Oedip, în Philoctet de Ulyse și Neoptolem. Această parte a tragediei se numea exodul. Apoi corul intra și cânta prima arie, numită *parodos* (intrare). Grecii nu cunoșteau împărțirea în acte, care apărură la Roma. Toată piesa se juca fără discontinuare. Scenele care urmau prima cântare a corului erau numite *episode*, și cântările corului care intrerupeau aceste scene se numeau *stasima*. Scena din urmă, care urma cel din urmă cânt al corului, se numea *epilog*. Nu erau luate drept cântări ale corului decât *strofele*, *antistrofele* și *epodele*. Probabil că corul pleca de la ușa intrare și venea să cânte strofa lângă intrarea cea-l-altă, apoi, plecând de aci, mergea să cânte anti-strofa lângă intrarea prin care venise; în fine se opria lângă tribuna capului de orchestră și cânta epodul. E mersul natural, adoptat chiar azi de cântătorii noștri. Adesea personajurile piesei și corul vorbesc pe rând, unul răspunzând altui-a; aceste dialoguri nu se numărau între cântece.

Cântecele corului sunt în general reflecții asupra situației personajurilor, exprimă dispoziția produsă în suflete de acțiune. Corul are un îndoit rol; este actor, răspunde actorilor, le împărtășește observațiile seale; tot ușa dată e un spectator ideal al cărui mod de a vedea și de a simți căută să conducă adunarea întreagă a spectatorilor. El e menit a menține în mijlocul pasiunilor ușa oare-și care reculegere a sufletului care părea necesară Grecilor pentru a gusta ușa operă de artă. Corul contribuie dar a răpi acțiunii caracterul său accidental, el face să reasă înțelesul ei intim, adesea moralitatea ei. În stasima, acțiunea fiind deja înaintată, corul simțea unea suflet pios, bine echilibrat, care urășce răul și pasiunile care ne conduc la réu. Corul are acest caracter mai ales în Sophocle.

În Eschyl, după modul cu care poetul abuzează de cor, simțim că nu suntem departe de timpul când Thespis introducea în ditirambul corului *recitativul* unui actor. Într'adevăr Eschyl fu cel d'ânteu care introduse ușa acțiune cu mai multe personaje. De câte ori Eschyl vrea să exprime ușa cugetare care nu este ușa parte a acțiunii, dar care poate intra în *lyrismul* piesei, ușa exprimă printr'un cântec cu o singură voce. Acest fel de cânturi se numeau *comi* în grecește, *planctus* în latinește. În Perșii și în Choephori acești comi sunt ușa parte considerabilă din piesă.

Adesea un cântec lyric răspunde unei persoane vorbind cu versul oblicuit. Une ori, personajul adoptă însu-și versul lyric.

Une ori ușa parte a corului răspunde celei-l-alte părți.

Euripide schimbă misiunea corului, care nu mai are de cât a liniști și a împăca persoanele piesei. Corul devine confident sau complicită, și nu mai exprimă gândiri mari.

Chorurile lui Euripide sunt adesea recitativuri lyrice, despre unele eve-

nimente anterioare, care au, dar nu tot d'aua, oare-și care raport cu acțiunea, și sunt puse în mod arbitrar. Une ori e uă simplă inspirație lyrică, foarte frumoasă, grație geniului poetic al lui Euripide, dar absolut în afară de subiect. Euripide, se vede, nu îndrăzni a rupe cu corul; 'l priimi, dar numai ca uă convențiune.

Chorul 'și avea inconvenientele seale; acest personagiu mixt, care nu părăsește nici uă dată scena, este adesea uă piedică pentru actori. Dacă ar fi fost posibilă această ficțiune, această convențiune teatrală că corul, cu toate că presinte, să fi fost considerat ca absinte, Euripide ar fi încercat'o, cel puțin în Hipolyt, în momentul în care Phedra destăinuște dochiul seale amorul său pentru Hipolyt. Dar nu; în contra ori cărui verisimilități, corul cunoaște secretul. S'ar fi putut face din această cunoștință un element de emoțiune, lăsând pe spectatorul în neștiință dacă corul nu va destălnui aci lui Theseu, în altă dramă lui Jasone secretul ce cunoaște. Dar Phedra, dar Medea, l'au pus să le jure secretul, și acest jurământ este singura scusă a corului că nu împedică printr'uă vorbă catastrofele care urmează.

Drama satyrică juca în Grecia rolul ce *le vaudeville* joacă în Franția. Drama satyrică era jucată după tragedii pentru a ușura spiritul și a trimite pe spectator acasă sub uă impresiune mai veselă. Nu ne rămâne de cât uă singură dramă satyrică, Cyclopul. Satyrii aceste ființe jumătate oameni, jumătate animale, sburdalnice, iscusite, viclene, lăudăroase și fricoase jucau primul rol și compuneau corul de ordinar în aceste bufonerii. Cyclopul, singura dramă satyrică care ne rămâne, e trasă din Omer. Ulise e în momentul de a fi mâncat de Cyclop; el cere Satyriilor să-l ajute a omori pe comunul lor inamic. Promit Satyrii, dar, când vine momentul execuțiunii, i apucă frica. După isbânda lui Ulise, ei se pun cu toate aste să se laude. E probabil că drama satyrică avea un subiect comun cu tragedia sau cu tragediile. Tetralogia tragică (trei tragedii și uă dramă satyrică), imperios cerută de magistratii în timpul lui Eschyl, perde din importanța sa cu Sophocle, și cu Euripide se liberează de acest jug. În drama satyrică, corul, de 12 voci, se conduce ca și în tragedie. Tot așa se conduce și în comedie, dar comedia jucându-se singură, corul are 24 voci.

Venea un moment în care poetul făcea pe chor să execute uă preambulă care se numea *parabasis*; corul întreg părăsea tribuna capului de orchestră, și venea să treacă dealungul băncilor. Acțiunea se oprea. Poetul prin gura unui actor, spunea publicului afacerile sale, reflecțiunile sale despre evenimentele actuale, apoi corul intona un cântec lyric în onoarea unei divinități. După acest cântec, un actor, capul de orchestră se crede, spunea singur 16 versuri trocaice, conținând unele plângeri mocalite, o glumă în

contra poporului, etc. Aceasta se numea *commasion*, sau *nigos*, sau *perima*. Apoi reîncepea acțiunea.

Chorul în comedie juca *cordaxul*, danț pe care moravurile îl reputau rușinos. Aristophane se laudă că a suspendat *cordaxul*. Teatrurile grecești, conținând 40 de mii de oameni nu erau zidite ca ale Romanilor, ci ariditate la sărbătorile în care se dedeau reprezentațiunii teatrale; sub Pericle se zidi un teatru în Athena. Trebuia actorilor un bun piept pentru a fi auziți, și numai bărbații eșeau pe scenă. Maska întărea vocea, și cothurnul mărea statura. Actorii mai aveau un coif foarte înalt. Cothurnul nu era comod, și Orațiu ne arată că actorii cădeau une ori. Pentru a fi bine înțeles, actorul trebuia să vorbească foarte încet, de unde disparițiunea naturalului, dar de unde și ceva solemn, maestos, și chiar misterios, care făcea impresiunea mai mare. De altă parte, limba greacă permitea aceasta. În limba greacă, în care sunt unele vorbe atât de lungi, regulile accentuațiunii nu permit să fie mâncată jumătatea vorbirii, ca în limbele noastre. De ordinar nu erau decât 3, 4 actori cel mult în scenă; primul rol fiind numit protagonist, cel-l-alți denteragonist, tritagonist, etc.

(Va urma).

B. Florescu.

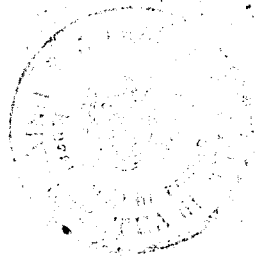
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lacrimile

Când două brațe albe
Te strâng la pept cu dor
Și-o voce iubitoare
Șoptește de amor
Atuncea fericirea
N'o poți tăgădui,
Căci lacrimi o trădează,
Ah! dulce'i a iubi.

Dar când doi ochi ca cerul
La care te închini
Nu vor să te privească,
Te lasă să suspini;
Atuncea suferința
N'o poți tăgădui,
Tot lacrimi o trădează,
Amar e a iubi!

Carol Scrob.

BALADE

IV.

Călătoria Dracului

Pe drumul ce duce la sat, un călător mergea singur; — era ora la care soarele apune.

Paşa sa era sinistră, — ai fi zis căpul unui decapitat. — Sub groasele sale sprâncene sbârcite, ochii săi luceau, semănând a ilacări. Un grozav suris glumea ştraşnic pe gura sa. Strălucitor ca nişte fire de oţel roşit la cuptor, părul său se ţinea drept pe fruntea sa.

Şi din sbârciturile de pe craniul său curgea o infectă sudoare ale cărei picături pătau pământul ca muşcarea unui acid.

Şi pământul tremura sub paşii săi — făcând strani şgomote.

Pe unde trecea, păsările făceau şi-si ascundeau pui sub aripi.

Arborii tremurau ca în zilele în care se mânia vântul.

Florile care se deschideau la rouă, reţineau mirosul lor.

Earba pe care se întindea umbra lui devenia rumenă, parcă ar fi fost arsă de o ploaie de cărbuni aprinşi.

Şi când, trecând pe lângă fontână, călătorul muiă într'ânsa vârful bastonului său, — apa de o dată începu a ferbe.

Şi se văzu aridicându-se în aer o ceaţă de fum neagră şi impuţită.

Şi unda remase stătătoare ca mocirla bălţilor.

Călătorul mergând cânta un cântec pe o arie necunoscută.

O arie sinistră care ar fi aruncat frica în cel mai voinic.

Şi această arie nelegiuită îngrozi echourile care nu îndrăsniră să o repete. Clopotul care suna un Angelus, de o dată deveni mut.

Cea ce făcu pe clopotarul, atârnat de sfoară, să se pue pe înjurături.

Şi fu blestemat de D-zeu, căci hulise numele său în casa sea.

Şi când trecu călătorul pre dinaintea bisericei, sfinţii zugrăviţi pe geamuri părură că resimt groază.

Preotul îngenuchiat înaintea altarului uită rugăciunea sa.

Pe când paracliserul se punea să bea vinul din vasele sante,
pe când copilul ce cântă în strană fura banii săracilor ca să-și
cumpere bile.

Slușnica popii deschidea ușa unui militar nalt de cinci pi-
cioare.

Și în cuhnia casei popii, — cânele fidel, care întorcea fri-
garea, mănca friptura.

Cea ce făcu pe popa să se necăjască.

Și după ce străbătu satul, — călătorul se opri la poartă, și
făcu să se auză un ris ascuțit și pătrunzător.

Care inspiră gelosie cucuvaelor vecine.

Și murmură:

— Stăpânul meu va fi mulțumit.

Căci era un trimis al dracului.

Și avea solie de a sămăna păcatul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Henry Mürger.

Traducere de Bonifaciu Florescu.

Se vede...

Se vede că durerea
Comună-i pe pământ
De merg fără de-osebire
Cu toți în mormânt!

Se vede că viața
E vis amăgitor
De oare ce uitarea
E partea tuturor.

Se vede că-i un farmec
Puternic în mormânt
De nu se mai întoarce
Nici unul pe pământ!

Carol Scrob.

A V I S

D-nii abonați fie din provincie fie din Capitală, care n'au plătit abonamentul să se grăbească a trimite banii, căci altminterlea vor fi publicați.

D-nii abonați care n'au primit vre-unul din numerile câte au apărut până acum sunt rugați a ne scri pentru a le trimite. — D-lor abonați din provincie și străinătate li s'a făcut mai multe somațiuni pentru a trimite costul abonamentului, și până acum nu avem nici un rezultat.

Administrațiunea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj **T H E A T R E**

Grădina Orpheu. — Direcțiunea d-lui I. D. Ionescu. — In toate serile reprezentațiunii variate.

Grădina Dacia. — Societatea dramatică, cu concursul d-lui M. Pascally, dă reprezentațiunii române de trei ori pe săptămână.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la librăria Socceck et comp:

S C O A L A B A R B A T I L O R

comedie în trei acte de Moliere, traducere din limba franceză de
S. N... — Pețul un leu nou.